

Agnieszka Starzyk

Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie

Miejsce teatralne – współczesne przestrzenie kultury

Streszczenie

Celem opracowania jest zwrócenie uwagi na nowe wyzwania stawiane przed projektantami w procesie kształtowania współczesnych przestrzeni kultury w związku ze zmieniającymi się standardami, oczekiwaniami społecznymi, a może przede wszystkim w związku ze zmieniającą się szeroko rozumianą kulturą. Zmiana jest normą, stąd postawiony problem nie może mieć definicji skończonej, jest procesem ciągłym wymagającym bieżących aktualizacji.

Zastosowano metody badań niezbędne do zdefiniowania problemu naukowego, jako wyjściowego dla dalszych opracowań, a w efekcie wskazania wytycznych wdrożeniowych: metodę analizy krytycznej, metodę obserwacji bez interwencji, metodę intuicyjną opartą na doświadczeniach osobistych. Wyniki badań pozwoliły na wyciągnięcie wniosków dotyczących kierunków kształtowania współczesnych przestrzeni kultury.

Słowa kluczowe: kultura, przestrzeń kultury, miejsce teatralne.

Wprowadzenie

Architektura i urbanistyka jest sztuką kreowania przestrzeni dla człowieka, która poprzez określone ukształtowanie modyfikuje zachowania ludzkie i wpływa na stosunki społeczne. Jest to jeden z trzech funkcjonujących współcześnie głównych paradygmatów sposobu tworzenia przestrzeni tzw. woluntarystyczno-kreacyjny, pozostałe dwa to mechaniczno-deterministyczny¹ oraz dialektyczny² (Jałowiecki 2010). Drugi paradygmat, wywodzący się ze szkoły chicagowskiej (koncepcje ekologii ludzkiej) w większości kryteriów stoi w sprzeczności z przyjętym, natomiast trzeci nie jest dychotomiczny z założonym, posiadają zbiór cech wspólnych.

Niewystarczające jest stworzenie przestrzeni i udostępnienie jej społeczności. Muszą również zaistnieć odpowiednie warunki do uczestnictwa w aktywności społecznej i rekreacyjnej. „Jak często przestrzenie są użytkowane to jedno; ważniejsze jest jednak to, w jaki sposób mogą być używane” (Gehl 2009).

Analizując przestrzeń miejską, można przyjąć, że każdy obszar aktywności ludzkiej jest kulturowy. Według Aleksandra Wallis: „obszar kulturowy, to określona funkcjonalnie przestrzeń, która jest przedmiotem intensywnej i długotrwałej interakcji między skupionym

¹ Tworzenie przestrzeni przez anonimowe siły przyrodnicze i społeczne, które działają niezależnie od woli jednostek (Jałowiecki 2010).

² Tworzenie przestrzeni poprzez pełen konfliktów proces społeczny warunkowany czynnikami przyrodniczymi, ekonomicznymi, politycznymi oraz kulturowymi (Jałowiecki 2010).

na niej zespołem wartości materialnych, estetycznych i symbolicznych, a konkretną grupą społeczną (społecznością). Dzięki temu owa grupa (społeczność) może na tym obszarze zaspakajać spontanicznie swe różnorodne potrzeby z zakresu kultury, osiągając poczucie integracji społecznej i możliwości rozwoju”. Cechą konstytutywną nie jest nagromadzenie instytucji kultury, a skupienie kulturowych praktyk danej społeczności (Wallis 1990). Tożsamość kulturowa ma istotne znaczenie, to ona odróżnia dane miasto czy obszar od innego. Charakterystyczne symbole materialne, ale i nie materialne, stanowią zasób generujący wartość dodaną miejsca. Tożsamość kulturowa kreowana jest przez przeszłość, ale i terażniejszość czy przyszłość. Równie istotne jest tworzenie nowych miejsc, tradycji i skojarzeń, miasto/obszar nie może kojarzyć się wyłącznie z historią. Historia jest bardzo ważnym zasobem, ale należy nim zarządzać umiejętnie – w niektórych miastach stała się obsesją, w innych natomiast jest niedoceniana. Przeszłość może wpływać w różny sposób na współczesność i kreatywność, może być inspiracją i wspomagać rozwój, ale może też być szeroko rozumianą barierą i hamować rozwój. Jest to zależne w dużej mierze od tożsamości i specyfiki lokalnej, od kreatywności osób zaangażowanych, od umiejętności współpracy osób i instytucji o odmiennych interesach dla dobra miasta, będącego wynikiową kultury mieszkańców, ich upodobań, ale i niechęci, ich aspiracji, ale i obaw. W wyniku tych złożonych procesów miasto może odnaleźć się w nowej dla siebie sytuacji albo pozostać w stagnacji ignorując zmiany (Landry 2013). Pojęcie „życie kulturalne” definiowane jest zazwyczaj poprzez wartości intelektualne i artystyczne jako samoistne, stąd w opracowaniu przyjęto, że przestrzeń kulturowa jest pojęciem szerszym i nie zawsze pełni funkcje przestrzeni kultury. Ponadto w przestrzeni może zaistnieć konflikt pomiędzy potencjałem miejsca, planami, a realnie pełniącymi funkcjami związanymi z kulturą.

Przestrzenie kultury są przedmiotem regulacji prawnych w trzech rodzajach ustaw: 1) w ustawach z obszaru planowania i zagospodarowania przestrzennego, 2) w ustawach dotyczących jednostek samorządu terytorialnego, 3) w ustawach określających ramy działania poszczególnych instytucji kultury. Przytoczone obszary legislacyjne nie określają standardów w dziedzinie dostępu do użytkowania przestrzeni/obiektów kultury, nie zawierają również całościowej koncepcji interpretacji roli czynnika kulturowego w zagospodarowaniu przestrzeni (Siemiński 2012).

Termin obiekty kultury nie jest jednoznaczny, w obszarze badań i w pragmatyce projektowej występuje wiele definicji. Powszechnie pojęcie obejmuje budynki i budowle powiązane z dorobkiem społeczno-kulturalnym, w obszarze zarówno materialnym, jak i wartości duchowych.

Współczesne przestrzenie kultury

Przestrzeń miejska składa się z miejsc i nie-miejsc. Przestrzenie kultury powinny być i zazwyczaj są „miejscami” – miejscami przyswajalnymi, naznaczonymi, przenoszącymi

określone wartości. Współczesne przestrzenie kultury metropolitalnej, to przestrzenie kultury offowej, różnorodnej i tolerancyjnej. Przestrzeń staje się wydarzeniem – widowisko, obserwacja, kontrola (Jałowiecki 2012). Przestrzeń może być kreatywna kulturowo, intelektualnie, technicznie czy organizacyjnie, najskuteczniejsze wydają się jednak inicjatywy hybrydowe. Ilość, jakość, różnorodność i dostępność przestrzeni kultury, to kluczowe czynniki generujące procesy kreatywne w mieście. Kreatywność powstaje w określonym kontekście, proporcjonalnie do sytuacji/przestrzeni problemowych. W tym procesie najistotniejsza jest kreatywna jednostka – człowiek, otwarty i elastyczny, gotowy podjąć ryzyko intelektualne (Landry 2013). Człowiek tworzy miejsce – nie ma miejsca bez człowieka.

Jakość miejsc kultury jest zróżnicowana i zależy od wielu czynników zarówno przestrzennych, jak i społecznych. O atrakcyjności przestrzeni kultury decyduje jej oddziaływanie zgodnie z potrzebą i funkcją, interakcja z jej uczestnikiem (ale i komunikacja pomiędzy jej uczestnikami – przestrzeń międzyludzka), tożsamość miejsca rozumiana jako zbiór cech zarówno form przestrzennych, jak i przejawów życia. Przestrzeń kultury, jak każda inna, jest również przestrzenią napięć, zarówno architektoniczno-urbanistycznych, jak i społecznych, występują tu użytkownicy o zróżnicowanych potrzebach, przyjazna minimalizuje konflikty międzyludzkie (Starzyk 2015).

Spółczesność zarówno przekształca, jak i użytkuje przestrzeń w trojaki sposób: nadając jej określone kształty, przypisując tym kształtom określone funkcje i wartości, przyjmując określone zachowania w stworzonych przez siebie przestrzeniach. Może kształtować daną przestrzeń bezpośrednio – zmieniając ją, bądź pośrednio – przystosowując się do niej. Przestrzeń kultury spełnia swoją funkcję, gdy można z niej swobodnie korzystać, wówczas może stać się katalizatorem żywotnych procesów kulturowych. Społeczność/grupa może wówczas spontanicznie zaspokajać swoje potrzeby z obszaru kultury, tym samym osiągając poczucie integracji społecznej i możliwości rozwoju (Wallis 1990).

Przestrzeń kultury to dynamiczny obraz-dźwięk-zapach, łącznie wpływające na atmosferę miejsca. Sensualna percepcja miejsca jest postrzegana oraz interpretowana w dwóch obszarach poznawczych: związanych z inteligencją i związanych z wyobraźnią. Uczestnik miejsca kultury doznaje jej wieloma zmysłami, podstawowe to wzrok, słuch, smak, węch i dotyk. Dominacja wzroku jest naturalna, niemniej percepcja przestrzeni jest wielozmysłowa, poddawana analizie intelektualnej w kontekście doświadczeń życiowych, pamięć i wyobraźnia są w ciągłej interakcji. Stąd wniosek, że każdy uczestnik odbiera tę samą przestrzeń kultury inaczej, każdy inaczej ją zapamiętuje.

Z badań wynika, że jakość przestrzeni wpływa na poziom zadowolenia, co jednak nie jest łatwo mierzalne i zależy w dużym stopniu od osobowości użytkownika oraz od jego stanu emocjonalnego w danym momencie. Jakość przestrzeni często wiązana jest z pięknem, pojęciem niejednoznacznym. Według Zumthora piękno, to zarówno forma, jak i równoległe stan emocjonalny, w którym znajduje się człowiek patrzący na tę formę.

Piękno w dużej mierze jest w świadomości obserwatora, jest jego przeżywaniem danego momentu. Zatem, aby miejsce odbierane było jako piękne, musi być autentyczne dla użytkownika (Zumthor 2010).

Przestrzeń kultury to miejsce kreatywne, miejsce łączenia infrastruktury twardej z infrastrukturą miękką, miejsce mniej czy bardziej formalnych spotkań, przepływu pomysłów i idei. Aktywa/zasoby przestrzeni kultury mogą być: twarde-materialne lub miękkie-niematerialne, rzeczywiste-widzialne lub symboliczne-niewidzialne, policzalne-wymierne lub powiązane z wyobrażeniami i pojęciami. Kreatywne środowisko to miejsce, w którym twarda i miękka infrastruktura sprzyjają otwartym działaniom i innowacjom, w którym uczestnicy mogą i chcą wchodzić w konstruktywne interakcje. Współcześnie w procesie projektowym zwiększa się udział infrastruktury miękkiej z najważniejszymi jej obszarami, jakimi są: ikoniczność, świadomość ekologiczna, perspektywa artystyczna, atmosfera i doświadczenie, bogactwo skojarzeń i tworzenie wizerunku, głębia kulturowa, możliwość sieciowania, umiejętności językowe i komunikacyjne. Kreatywność to metoda/umiejętność korzystania z tych zasobów. Świadomość kulturowa jest zasobem, ale i katalizatorem rozwoju. Kultura interpretowana jako wartości, wiedza, sposób na życie czy forma twórczej ekspresji decyduje o jego dynamice (Landry 2013). Pomimo powyższego kluczową rolę w procesie tworzenia kreatywnego środowiska odgrywa jednak miejsce-sceneria, to ono reżyseruje zachowania uczestników przestrzeni, narzuca określone role społeczne. Analogia nie jest przypadkowa, architekt staje się reżyserem przestrzeni, a przestrzeń scenografią wszelkich działań. Reżyser przestrzeni musi analizować problem wielowariantowo, mając na uwadze, że ta sama przestrzeń dla każdego jej uczestnika czy grup społecznych może stanowić różne wartości przestrzenne. W konsekwencji może wywołać różne, zamierzone i niezamierzone zachowania uczestników.

Rolą planisty jest identyfikacja zasobów miasta oraz zarządzanie nimi w procesie projektowym w odpowiedzialny sposób. Kultura, niestety często jest traktowana marginalnie po rozwiązaniu innych problemów społeczno-przestrzennych, a to właśnie ona powinna warunkować rozwiązania planistyczne, gospodarcze i społeczne. To kultura decyduje o aktualnym statusie miasta oraz o możliwościach wykorzystania jego potencjału, ukazuje wyjątkowość i niepowtarzalność miejsca (Landry 2013).

Rozszerzanie przestrzeni kultury na uznawane wcześniej za pozakulturowe, przykładowo strefy handlu czy komunikacyjne, nie jest zjawiskiem nowym. Zauważalne natomiast współcześnie jest nasilanie się tego procesu, przenikanie stref kultury i nie-kultury, tworzenie przestrzeni multinarracyjnych, włączanie użytkowników pierwotnie niezainteresowanych w obszar kultury.

Innym, aczkolwiek powiązaniem zjawiskiem jest powstawanie hybrydowych przestrzeni kultury, otwartych na różnorodne aktywności. Hybrydowe przestrzenie kultury mogą stać się katalizatorem rewitalizacji szerszego kontekstu urbanistycznego (Gyurkovich 2013).

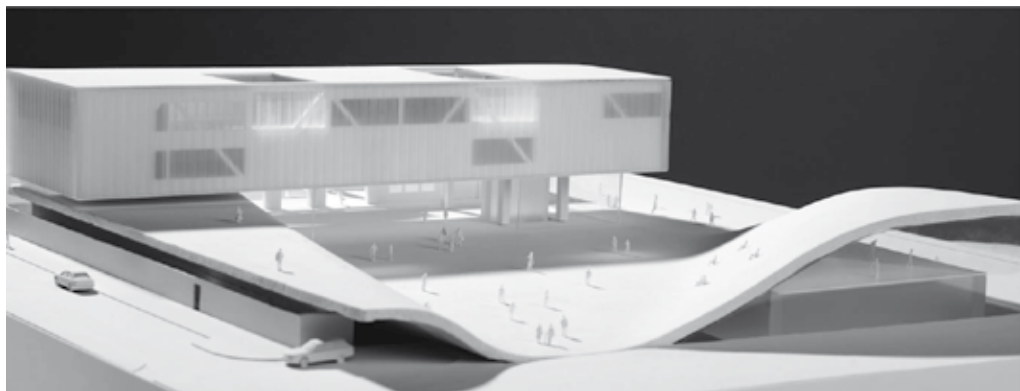
Miejsce teatralne jako przykład przestrzeni kultury

Miejsce teatralne to zarówno budynek teatralny, jak i jego otoczenie. Budynek zazwyczaj jest granicą pomiędzy światem rzeczywistym i nierzeczywistym, a otoczenie jest jednym z etapów doświadczania wejścia z przestrzeni realnej w przestrzeń fikcyjną, ale również wyjścia z przestrzeni fikcyjnej w realną. Współcześnie kształtowane miejsca teatralne charakteryzują się często przesunięciem czy nawet zatarciem tak zdefiniowanej granicy. Otoczenie jest wielofunkcyjną przestrzenią kultury harmonijnie powiązaną z wnętrzem budynku teatralnego, przestrzenią przyciągającą uczestników nie zawsze ukierunkowanych na działalność teatralną miejsca, przestrzenią wpływającą na aktywność życia kulturalnego i społecznego.

Nowy Teatr w Warszawie jest przykładem tak zdefiniowanego miejsca teatralnego – główną domeną jest teatr, ale równolegle realizowane są różnorodne działania artystyczne i społeczne. Jest to miejsce przenikania się stref materialnych aktor/artysta – widz/odwiedzający, ale również niematerialnych. W 2008 r. Nowy Teatr prowadzony przez Krzysztofa Warlikowskiego otrzymał od miasta teren przy ulicy Madalińskiego o powierzchni blisko 9 tys. m² wraz z historyczną halą warsztatową MPO³ z 1927 r. Tego samego roku został ogłoszony dwuetapowy międzynarodowy konkurs architektoniczny na koncepcję architektoniczno-urbanistyczną przedsięwzięcia. Pierwszą nagrodę otrzymał zespół KKM Koziń Architekci, projektanci: Marek Koziń, Magdalena Koziń-Woźniak, Katarzyna Koziń-Kornecka (ilustracja 1). Ostatecznie, w dużej mierze z powodów finansowych, projekt ten nie został zrealizowany.

Ilustracja 1

Makieta konkursowa – I nagroda – KKM Koziń Architekci: Marek Koziń, Magdalena Koziń-Woźniak, Katarzyna Koziń-Kornecka

Źródło: fot. Agnieszka Starzyk.

³ Hala warsztatowa MPO w 2008 r. została wpisana do rejestru zabytków.

W opisie pracy konkursowej autorzy podkreślają ideę opartą na trzech głównych decyzjach. Pierwsza to uszanowanie historycznej zabudowy i pozostawienie hali MPO w nienaruszonym stanie. Druga to swobodne, pejzażowe podejście do kształtowania całości terenu, co w projekcie przełożyło się na stworzenie otwartej, atrakcyjnej i wielofunkcyjnej przestrzeni. Trzecia dotyczy nowych obiektów kubaturowych uzupełniających założenie lewitującym, dominującym mostem-kontenerem o lekkiej, nowoczesnej konstrukcji, z półprzezroczystymi fasadami oraz silnym akcentem od strony ulicy Madalińskiego w postaci medialnego makro-ekranu (www1). W opinii jurorów w tak zaproponowanym miejscu „Pamięć, Natura i Współczesność tworzą wspólnie harmonijny zespół”.

Projektantki Agnieszka Starzyk oraz Renata Majewska-Nycz w swojej pracy konkursowej zaproponowały połączenie architektury historycznej ze współczesną poprzez częściowo zagłębioną kondygnację, której dach jest rekreacyjnym wielofunkcyjnym zielonym ogrodem. Zabytkowy budynek przemysłowy autorstwa Tomasza Emmela, niegdyś hala garażowa, został tu zmodernizowany przy zachowaniu struktury pierwotnej, z nową funkcją teatralną i w powiązaniu układu wewnętrznego ze współczesnymi standardami i zmienną misją instytucji. Budynek administracyjny zgodnie z wytycznymi konkursowymi został zachowany, nadbudowany współczesną formą, a w poziomie parteru połączony z budynkiem historycznym. Silnym akcentem kubaturowym jest nowy 3-kondygnacyjny budynek zlokalizowany w północno-zachodnim narożniku działki z wyraźnie czytelną stalową konstrukcją przesłoniętą taflami szkła oraz z przenikającą przez ten transparentny pawilon pionową betonową bryłą komunikacji pionowej. Budynek jest otoczony wodą, nie ma możliwości wejścia do niego z poziomu terenu, dostęp został zaprojektowany z poziomu kondygnacji podziemnej. Teren od strony północnej pomiędzy halą historyczną i nowym budynkiem został zaproponowany jako widownia i tak ukształtowany, aby zapewnić wielowariantowe/dwustronne korzystanie. W powiązaniu z halą została zaprojektowana scena zewnętrzna, a z drugiej strony, w powiązaniu z nowym budynkiem, ekran multimedialny oraz mobilne wielofunkcyjne platformy artystyczne. Zaproponowano trzy wejścia do nowej części zespołu pochylniami do kondygnacji podziemnej, projektując tam główną strefę rekreacyjną z dyspozycją komunikacyjną do wszystkich części przedsięwzięcia, zarówno istniejących, jak i projektowanych. Dostępność obiektów oraz terenu czyni przestrzeń otwartą i przyjazną, a jednocześnie zaskakującą (ilustracja 2, ilustracja 3). Ta idea została również podkreślona w opisie autorskim kierowanym narracyjnie do potencjalnego użytkownika: „Przyszedłeś pieszo, przyjechałeś rowerem, poruszasz się na wózku inwalidzkim, czy może jesteś rodzicem z małym dzieckiem w wózku – zapraszamy, nasz teren jest dostępny i otwarty dla wszystkich”. Układ ruchomych ścian w całym zespole pozwala na łączenie oraz dzielenie przestrzeni tworząc elastyczny organizm pozwalający na równoległe działania artystyczne o zmiennej ilości widzów i form prezentacji.

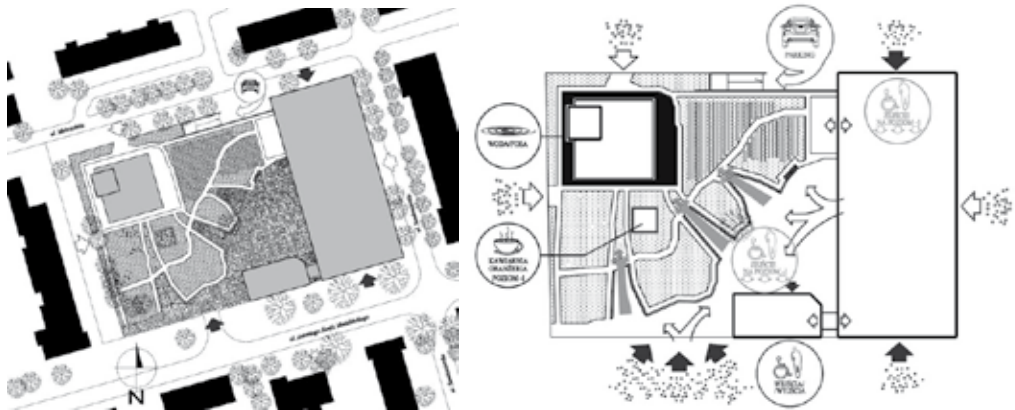
Rewitalizacja towarzyszy w procesie kształtowania miast od początku ich istnienia. Ma istotny wpływ na rozwój cywilizacyjny, aktualizuje standardy funkcjonalne i przestrzen-

ne. Nie można jednak mówić o rewitalizacji, bez wartości dodanej do tego, co istnieje (Guranowska-Gruszecka 2014). Przestrzenie historyczne zazwyczaj objęte są ochroną, ale zróżnicowaną, tak żeby te wartości podlegały nie tylko procesom konserwatorskim, ale również współczesnej interpretacji poprzez dodanie/zmianę. Efektem takich równoważonych działań są przestrzenie, które pokolenia współczesne, ale i przyszłe będą mogły użytkować zgodnie z funkcjonującymi standardami i oczekiwaniami społecznymi.

Ilustracja 2

Projekt konkursowy autorstwa Agnieszki Starzyk i Renaty Majewskiej-Nycz:

a) koncepcja zagospodarowania terenu, b) schemat powiązań funkcjonalnych

Źródło: opracowanie autorskie.

Ilustracja 3

Projekt konkursowy autorstwa Agnieszki Starzyk i Renaty Majewskiej-Nycz:

a) widok od strony ul. Madalińskiego

b) widok od strony budynku historycznego

Źródło: jak w ilustracji 2.

W kwietniu 2016 r., po ośmiu latach modernizacji, nastąpiło oficjalne otwarcie Międzynarodowego Centrum Kultury Nowy Teatr, instytucji interdyscyplinarnej otwartej na wiele dziedzin sztuki, przy wiodącej funkcji teatralnej. Zgodnie z założeniami przestrzeń stała się miejscem szeroko rozumianego dialogu, najważniejszy jest tu człowiek. Przestrzeń kultury Nowego Teatru jest otwarta i dostępna dla wszystkich od rana do późnych godzin nocnych, przyciąga zróżnicowanych uczestników, sprzyja kreatywnym działaniom.

Ilustracja 4

Nowy Teatr w Warszawie:

a) 2008 r. – parking

b) 2018 r. – przestrzeń kultury

Źródło: jak w ilustracji 1.

Podsumowanie

Badania wykazały, że zmieniająca się misja teatru w kierunku włączenia do swoich działań wydarzeń aktywizujących i budujących więzi społeczne, wpływa zarówno pośrednio, jak i bezpośrednio na kształtowanie miejsc teatralnych zgodnie ze zmieniającymi się standardami i oczekiwaniami społecznymi. Przestrzeń kultury pełni wyjątkowo ważną funkcję w kształtowaniu więzi i relacji społecznych. Wydaje się, że problem jest zdefiniowany, podejmowane są działania w przestrzeni miast, często z udziałem nasilających się ruchów społecznych, niemniej są one niewystarczające. Przyniesiona rewitalizacja zespołu przemysłowego i utworzenie w jego miejsce kreatywnej i włączającej przestrzeni kultury dowodzi, że świadome i ukierunkowane działania naprawcze mogą doprowadzić do przemiany „nie-miejsca” w „miejsce”.

Bibliografia

Monografie i opracowania

Gehl J. (2009), *Życie między budynkami*, RAM, Kraków.

- Guranowska-Gruszecka K. (2014), *Rewitalizacja jako wartość dodana*, (w:) Dziewulska A., Królikowski J.T., Starzyk A., *Rewitalizacja miast i obszarów miejskich. Studium przypadku*, Wydawnictwo Szkoły Wyższej im. Bogdana Jańskiego, Warszawa.
- Gyurkovich M. (2013), *Hybrydowe przestrzenie kultury we współczesnym mieście europejskim*, Wydawnictwo PK, Monografia 438, Kraków.
- Jałowicki B. (2010), *Spoleczne wytwarzanie przestrzeni*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa.
- Jałowicki B. (2012), *Czytanie przestrzeni*, Konsorcjum Akademickie, Kraków-Rzeszów-Zamość.
- Landry Ch. (2013), *Kreatywne miasto*, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa.
- Siemiński W. (2012), *Czynnik kultury jako przedmiot lokalnego zagospodarowania i planowania przestrzennego*, „Człowiek i Środowisko”, nr 36(1-2).
- Starzyk A. (2015), *Przestrzeń społeczna czy bezpieczna?*, (w:) Karolak-Michalska M., Kopciuszewska E., Petryk W., *Spoleczno-gospodarcze aspekty bezpieczeństwa Polski – wyzwania i zagrożenia*, Wydawnictwo Szkoły Wyższej im. Bogdana Jańskiego, Warszawa.
- Wallis A. (1990), *Socjologia przestrzeni*, Niezależna Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- Zumthor P. (2010), *Myślenie architekturą*, Karakter, Kraków.

Netografia

(www1) <http://www.kozien.pl/pl/teatr-nowy-w-warszawie/> [dostęp: 23.05.2018].

Theatrical Place – Contemporary Spaces of Culture

Summary

The aim of the study is to draw attention to new challenges posed to designers in the process of shaping contemporary cultural spaces in connection with changing standards, social expectations, and perhaps primarily in connection with the changing widely understood culture. Change is the norm, hence the problem can't have a finite definition, it is a continuous process that requires ongoing updates.

The research methods necessary to define the scientific problem as the starting one for further studies were applied, and as a result the implementation guidelines were indicated: the method of critical analysis, the method of observation without intervention, the intuitive method based on personal experience. The results of the research allowed to draw conclusions regarding the directions of shaping contemporary cultural spaces.

Key words: culture, culture space, theatrical place.

Artykuł zaakceptowany do druku w czerwcu 2018 r.

© All rights reserved

Afiliacja:

dr inż. arch. Agnieszka Starzyk

Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie

Wydział Architektury

ul. Olszewska 12

00-792 Warszawa

e-mail: agnieszka@starzyk.org.pl